

מסורת הש"ס

(א) [מספחה דבי מ"ד, (ב) [מספחה (ס), (ג) [לקמן ק"ח: ד] כ"ח לא, פ"ט [מולין טו, (ד) כ"ח לא, (ו) [לקמן טז, (ז) [ב"מ כג, ל"ג], (ח) [לקמן פ"ט: ט] [שמות כב], (ט) [כ"ד מ"ח],

תורה אור השלם 1. לא תראה את שור אדוק או את שיו נרדף והיוצאות מהם השב תשיבם לאדוק: דברים כב א

הגרות הב"ח

(א) גבי רשכיה את שור ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פ"י שאינה משתמרת אלא ברות תנאי:

הגרות הגר"א

[א] גבי א"ל מדינא ט"ו, ר"ב וגימטא הימני (א"ל) הוא (בכ"ח) ט"ו ור"ב דמייב ג"כ ממקום ששאינה אלא ה"ל"ט סב גניפא שלני (ועבדנא) סתם ר"ק (ה) ומה"ש ועוד דקאמר תשמע דיעוד דתפטיב כ"ח הי"ן פסיעא ליה כ"ב ע"ן כ"מספחה ט"ב דכ"ח המולא סתמא מייב חייב ט"ו לעולם ט"ו [ועמ' ס'ן ד"ה החזרה ל"ח א"ל: ל"ד ד"ל דק"ל א"ל ח"ה]:

הכונס פרק ששי בבא קמא

גז.

עין משפט
נר מצוה

לא א ב ב ד מ"י מ"ט מהל' גיולה ואכ"מ הלכה ד' טו וע"ן מ"ח"מ ספג עש"ן עד טו"ש"ע ח"מ כ"י ר"מ ספ"ק ח': לב ז מ"י פ"ד מהל' גינה הלכה י' וע"ן ט"ז מ"הלכות גיולה ואכ"מ הלכה ח ספג עש"ן עד טו"ש"ע ח"מ ס"י ר"מ ספ"ק ח': לב ז מ"י פ"ד מהל' גינה הלכה י' וע"ן ט"ז מ"הלכות גיולה ואכ"מ הלכה ח ספג עש"ן עד טו"ש"ע ח"מ ס"י ר"מ ספ"ק ח': לה ט מ"י ט"ז ס"א ה"י ג ספג עש"ן עד טו"ש"ע ח"מ ס"י ר"מ ספ"ק ח':

מובן רש"י

לגינתו ולחורבתו מנין. והוא השב ופסול דעת בעיניו. דלא בעיניו דעת בעלים. למר לו שומר פרק ששחורחיה לגינתן שאלמיה אובדת (ט"ו) הכל צריכין דעת בעלים. נכ גזן ר"י שומרים שהטעם לריסס להודיע, ואם לא הודיע ומזה או נגנבה חייבים באחריותן. דכ"ן דעת אכ"מ ולא דע שהשכח לא מזה נה ולא מפקלה (ט"ו) הטוען טענת גנב מולא אכ"מ. עש"ן נגנבה הימני לאחר שנתמיה (דקמן ט"ו).

מזה קעביד ולכל הוא כשומר שזר והא דנעי לאוקמה פלוגתייהו דכ"מ כ"א שהוא שמועי ועוד קאמר לימא דר"ב יוסף מנאי היא ומסיק דר"ב יוסף ככולי עלמא ומשמע דר"ב דלא לרבי עקיבא ודאי הוא שומר שזר אי אפשר למרן כן דעל כרחק לר"ב אפי' לרבי עקיבא שומר חנם היו דכאלו מנאיא (כ"מ דף כט, ו) (וס) לר"ב לא היו לרבי ערפון דממיר להשתמש אלא שומר שזר אי"כ לר"ב לא היו אלא שומר חנם לכך נראה דר"ב לא יעמיד כלל פלוגתייהו בשומר אכ"מ אלא יאמר דלכו"ל עלמא שומר חנם היו ופלוגתייהו דשמואל דר"ב אימתי ליה דשמואל אבד קמא דנגמלא אבד אלפא וז"ל ר"א לית ליה דשמואל ור"ב יוסף כי מוקי פלוגתייהו דשמואל לא קאי רבי אליעזר כותיה שהו פסור את המלוה באכ"מ אף ממני המשכון ולכן מוקי פלוגתייהו בשומר אכ"מ והו"ו כר"ע וקאמר לימא דר"ב יוסף מנאי היא דר"ב ודאי לאו מנאי דמוקי פלוגתייהו דשמואל ומסיק דכולי עלמא אימתי ליה דר"ב יוסף כ"י והא דתנן בשבועות (ד' מ"ג ו) ס"ל הלימתי עליו ושמים היה שזה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לר"ב דאמר שומר חנם הו':

לא מפקום שהחזירה. ואפילו שומר קנס חייב דפושיע הוא: לעולם הוא חייב עד שחזירה בו. היא סיפא דב"ה (פ"ג ע"ט) ולהכי דייק מניה שפיר דחייב בגניבה ואכ"מ קאמר: אמר ד"ה מודינא דך בבעלי חיים רבין דנקפ"י א"ו נגרי ברייתא בו. וכגון שנגנבה באותו ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא חסיק אדעתיה האי שנייחא דהשתא מני למימר דנגנבה או שאכ"מ דלעיל מביתו קאמר אי נמי הך סיפא אכ"מ דוקא קאי שנייחא ברייתא גרמו לה להאבד אלא לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי כרישא דקתני בהדיא נגנבה לא מני לשנויי הכי:

עליה: שומר חנם פטור. השואל (כ"מ דף כ"ט): שמיים. מני כמלאכתו בשדה: עד לעולם לא אפילו. הניחה. החזירה למקום שיראנה אינו חייב לטפל בה נגנבה או אבדה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא במקום שהחזירה והא קתני אינו חייב לטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצורה ומרתה קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושכ"ח דע"ל ונפיק וזו"ל לאו אינו חייב לטפל בה החזירה בצורה למקום שיראנה דלא שכ"ח דע"ל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתביה (א) לעולם הוא חייב עד שהחזירה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שזר דמי (א) ל' מודינא לך בבעלי חיים דכ"ן (ד) נדקטי להו נגרא ברייתא בעי נפירותא יתירתא איתביה רבה לרב יוסף יהשב "אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו המשתמרת לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא דת היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרבי אלעזר "דא"ר אלעזר "הכל צריכין דעת בעלים ה"ן מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אבי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אכ"מ כשומר חנם דמי והא "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ימועון טענת גנב באכ"מ משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שזר הו"ו אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שמועון טענת לסטים מוויין א"ל "לסטים מוויין גזלן הוא א"ל שאני אומר לסטים מוויין כ"ן ב"מ ד"ה א"ל ח"ה וס"מ כשומר חנם דמי דלמנה שמיחתו: וכו'ן שחייב עמנו טענת לסטים מוויין. תימה אמאי מוקי לה בלסטים מוויין אפשר לנגבם אלא במחילות תחת הקרקע דהו"ו אונס כליסטים מוויין או אס' בא' עליו חולי של טירוף הדעת או שיה' נפלה עליו באונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטור בסוף הפועלים (כ"מ דף כ"ט): על בעידנא דע"ל אינשי או דגם בעידנא דניימי אינשי משכתת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דע"ל או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה תס"מ משכתת כפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חיש כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אכ"מ דפרקין לא אס' אמרת הוה מני למימר נמי ולטעמין דגזלן הוא אכ"מ תקשי לך דמניט שומר שזר משלם כפל בטוען טענת גנב באונס אף כהוא ק"ו דאין עליו משוכה קשה דכפרק השואל (כ"מ דף כ"ט). מסיק עלה דקסבר האי מנא לסטים מוויין גזלן הוא ומה כך אכ"מ יש עליו משוכה דמה לשומר שזר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב באונס ואין למר דכ"ן דגניבה באונס לא שפ"ח לא חשיב פירכא אלא לסטים מוויין שפ"ח טפי דכמה מקומות פרק מחומרות דלא שפ"ח ועוד אע"ג דלא שפ"ח יכול לטוען כן ונראה לר"י דכ"ן שחייב הכתוב שומר שזר בגניבה וסמ"ט גניבה קרובה לאונס כדאמרין בהשואל (ט"ז) סברא הוא דככל ענין שהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו באונס גמור ואף על גב דבלסטים מוויין דהיינו דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוחק [ועי' תוס' כ"מ מ"ב ד"ה א"מ שמואל]: לא

החזירה למקום שיראנה אינו חייב לטפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא במקום שהחזירה והא קתני אינו חייב לטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצורה ומרתה קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה (א) ושכ"ח דע"ל ונפיק וזו"ל לאו אינו חייב לטפל בה החזירה בצורה למקום שיראנה דלא שכ"ח דע"ל ונפיק דלא חזי לה ונגנבה או אבדה חייב באחריותה איתביה (א) לעולם הוא חייב עד שהחזירה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שזר דמי (א) ל' מודינא לך בבעלי חיים דכ"ן (ד) נדקטי להו נגרא ברייתא בעי נפירותא יתירתא איתביה רבה לרב יוסף יהשב "אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו המשתמרת לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא דת היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינן דעת בעלים כדרבי אלעזר "דא"ר אלעזר "הכל צריכין דעת בעלים ה"ן מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אבי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אכ"מ כשומר חנם דמי והא "אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ימועון טענת גנב באכ"מ משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שזר הו"ו אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שמועון טענת לסטים מוויין א"ל "לסטים מוויין גזלן הוא א"ל שאני אומר לסטים מוויין כ"ן ב"מ ד"ה א"ל ח"ה וס"מ כשומר חנם דמי דלמנה שמיחתו: וכו'ן שחייב עמנו טענת לסטים מוויין. תימה אמאי מוקי לה בלסטים מוויין אפשר לנגבם אלא במחילות תחת הקרקע דהו"ו אונס כליסטים מוויין או אס' בא' עליו חולי של טירוף הדעת או שיה' נפלה עליו באונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטור בסוף הפועלים (כ"מ דף כ"ט): על בעידנא דע"ל אינשי או דגם בעידנא דניימי אינשי משכתת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דע"ל או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה תס"מ משכתת כפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חיש כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אכ"מ דפרקין לא אס' אמרת הוה מני למימר נמי ולטעמין דגזלן הוא אכ"מ תקשי לך דמניט שומר שזר משלם כפל בטוען טענת גנב באונס אף כהוא ק"ו דאין עליו משוכה קשה דכפרק השואל (כ"מ דף כ"ט). מסיק עלה דקסבר האי מנא לסטים מוויין גזלן הוא ומה כך אכ"מ יש עליו משוכה דמה לשומר שזר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב באונס ואין למר דכ"ן דגניבה באונס לא שפ"ח לא חשיב פירכא אלא לסטים מוויין שפ"ח טפי דכמה מקומות פרק מחומרות דלא שפ"ח ועוד אע"ג דלא שפ"ח יכול לטוען כן ונראה לר"י דכ"ן שחייב הכתוב שומר שזר בגניבה וסמ"ט גניבה קרובה לאונס כדאמרין בהשואל (ט"ז) סברא הוא דככל ענין שהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו באונס גמור ואף על גב דבלסטים מוויין דהיינו דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוחק [ועי' תוס' כ"מ מ"ב ד"ה א"מ שמואל]: לא

לא לגינתו שאינה משתמרת. פי' (א) אלא ברות מנאי וס"מ כשומר חנם דמי דלמנה שמיחתו: וכו'ן שחייב עמנו טענת לסטים מוויין. תימה אמאי מוקי לה בלסטים מוויין ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גנב באונס ממנו באונס גדול כגון ששאר כפטיה חפירה בקרקע שאי אפשר לנגבם אלא במחילות תחת הקרקע דהו"ו אונס כליסטים מוויין או אס' בא' עליו חולי של טירוף הדעת או שיה' נפלה עליו באונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטור בסוף הפועלים (כ"מ דף כ"ט): על בעידנא דע"ל אינשי או דגם בעידנא דניימי אינשי משכתת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דע"ל או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה תס"מ משכתת כפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חיש כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אכ"מ דפרקין לא אס' אמרת הוה מני למימר נמי ולטעמין דגזלן הוא אכ"מ תקשי לך דמניט שומר שזר משלם כפל בטוען טענת גנב באונס אף כהוא ק"ו דאין עליו משוכה קשה דכפרק השואל (כ"מ דף כ"ט). מסיק עלה דקסבר האי מנא לסטים מוויין גזלן הוא ומה כך אכ"מ יש עליו משוכה דמה לשומר שזר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב באונס ואין למר דכ"ן דגניבה באונס לא שפ"ח לא חשיב פירכא אלא לסטים מוויין שפ"ח טפי דכמה מקומות פרק מחומרות דלא שפ"ח ועוד אע"ג דלא שפ"ח יכול לטוען כן ונראה לר"י דכ"ן שחייב הכתוב שומר שזר בגניבה וסמ"ט גניבה קרובה לאונס כדאמרין בהשואל (ט"ז) סברא הוא דככל ענין שהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו באונס גמור ואף על גב דבלסטים מוויין דהיינו דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוחק [ועי' תוס' כ"מ מ"ב ד"ה א"מ שמואל]: לא